

Slovenska književnost.

Pedagoški Letopis. 1901. Na svetlo daje „Slovenska Šolska Matica v Ljubljani.“ I. zvezek. Uredila H. Schreiner in V. Bežek. V Ljubljani. Natisnila „Katoliška Tiskarna.“ — V tem „Letopisu“ hoče „Slov. Šolska Matica“ podajati vsako leto „sliko pedagoških ved, kakor so se razvijale in se razvijajo; opozarjal bode na pedagoška vprašanja, ki so na dnevnem redu, ter seznanjal čitatelje z dotičnim slovstvom.“ Tako hoče postati slovenskim učiteljem in vzgojiteljem kažipot in svetovavec pri nadaljnjem izobraževanju.

V tem zvezku je priobčil najprej gospod H. Schreiner kratko „Zgodovino pedagogike“, s katero hoče uvesti učitelje splošno v umevanje velike naloge, ki jo ima vzgojeslovje. „V resnici vidimo“, pravi pisatelj, „da vre in vrši na vseh toriščih znanstva in umetnosti, gospodarskega, socialnega in političkega življenja; pripravljajo se prevrat, izpreminjajo se smotri in sredstva in pota, ki vodijo do njih. Vzgoja, ki ima v najširšem smislu nalogo, da pripravlja gojenca za življenje, se mora ozirati na potrebe časa, in iz tega izvira dolžnost, da vzgojitelj poznaj struje po vseh progah sedanjega kulturnega življenja, da s trezno sodbo loči zrnje od plevela in s trdno in varno roko vodi gojenca do pravega smotra.“ Po pravici naglašajo g. pisatelj, da je treba ločevati tudi v vzgojeslovju zrnje od plevela. „Z našo učeno izobraženostjo se je prava izobraženost shujšala. Ta izrek velja osobito o pedagoški izobraženosti, kajti pedagogika ni le veda, ampak obenem tudi umetnost“, pravi pisatelj dalje. S tem je postavil celo podjetje na stališče treznega premisleka, ki sprejema, kar je dobro, in odvrta, kar je slabo.

Priznati moramo, da so se vsi pisatelji držali teh načel. Dr. Jos. Tominšek poroča o latinščini in grščini, J. Koprivnik o prirodopisu, Fr. Hauptmann o prirodoslovju (ko našteva prirodoslovne spise o Slovencih, je pač precej površen; razni spisi v „Dom in Svetu“ so mu menda neznani), Jožef Schmoranzler poroča o prostoročnem risanju in

Pavla pl. Renzenberg o ženskih ročnih delih. Ob sklepu knjige so objavljene teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1901. Tajnik gosp. Fr. Gabršček pa poroča o dosedanjem delovanju „Slov. Šolske Maticе“. Društvo ima zdaj 13 ustanovnih in 806 letnih udov. Vsekako je to podjetje jako koristno in zasluži, da se ga oklenejo vsi slovenski vzgojitelji.

Dr. E. L.

Hrvaška književnost.

Spomen-knjiga iz Bosne. Uredio doktor Ivan Šarić, kanonik vrhbosanski. Sa slikama. Odobrio ordinariat vrhbosanski. Zagreb 1902. Tisak Antuna Scholza. Naklada kaptola vrhbosanskoga. Vel. 40. Str. 227. — Vrhbosanski kaptol v Sarajevu že dolgo vrsto let deluje neumorno za prosep omike v Bosni. Zlasti je obrnil svojo pozornost na slovstvo ter izdal že celo vrsto koristnih in lepih književnih del. A med vsemi prva, gotovo ena najlepših knjig sploh, kar jih je izšlo na vsem književnem trgu zadnje dobe, je divna „Spomen-knjiga iz Bosne“, posvečena Strossmayerju, biskupu bosensko-sremskemu.

Prvi del obsega slavospeve biskupskemu jubilarju. Dr. Ivan Šarić, Evgenija Šah in fra Grga Martić ga slavé v visokih himnih. P. Pančić D. J. ga opeva v latinski odi, da je „Pater Patriae, laurigerum decus, Sionis gloria, lux bona Croatiae“, Jakob Kiland D. J. pa ga slaví kot „τὸ τῶν Κροατῶν ἀγαλμα“ — kot diko Hrvatov.

Drugi del je znanstven. Aleksander Hoffer D. J. priobčuje temeljito zgodovinsko razpravo o „Bosanski biskupiji do turškega gospodstva“. Pisatelj pravi, da je brez dvoma že v rimski dóbi bila škofijska stolica v notranji Bosni, a se ne dá iz virov dokazati. Spomeniki izza časa iztočnogotskega gospodstva imenujejo biskupa bistuanskega Andreja, ki se je l. 530. podpisal na solunskem zborovanju in l. 532. prosil, da mu oddelá en del škofije, ker je preveč prostrana. Hrvatje so